

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

חלושה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק השולח

כך הדבר מודמן ואפילו במודה כתי' כיון שאין שמו של מקום אשתו נוכר
 בנט פסול הוא דכתי' שמו ושמה ואין זה עם מוכרח שלו לפיכך התקין
 ר"ג סיהא כותב איש פלוני וכל עם שיש לו כלומר תקן שלא יהיו משני
 סמותיהם אלא יכתבו איש פלוני שמו הראשון של מקום אשתו וכל עם
 שבגילו זה השם של מקום הכתיבה . ויש לפרש שבכלל איש פלוני הוא אף
 עם העיר וכך כותב בגליל תחא אלא ראונו שמהרץ יהודה וכל עם אחר
 שיש לו והכי משמע לקמן בפ' הורק דמקשינן היה במורה וכתב במערב
 מאן איתא בעל היינו סיהא שמו ושמה ושם עירו ושם עירה אלא סופר
 וכו' דאלמא תוזכרין בנט פלוני שמעיר פלוני מלבד מה שכותבין בו עם
 עיר הכתיבה וה"כ איתמר ביבמות (דף ק"ח) בלד קלוגיא תחא אלא
 אגרוגיא חני כהרדעא וכו' וכן בסורה תחא אלא ענן בר חייה מהרצ
 וכו' אלא מוזכרין עם עירם וכיון שסריך להזכיר עם עירם לרד' כל
 עם כמו סריך לשם גופם והנהי תקנתא דר"ג נמי לשם חניכות במקום
 א' כגון דהיא דקרו לה מרים ושרה וכך כתבו דאשויס בנוסחי גיטין
 א' פ' דמתקום פ' וכל עם אחרן וחניכה דאית בי ובכל גיטין כותבין כן
 מצום עם לווי . ור"ת ז"ל מפרש וכל עם שיש לו כלומר סיכותב כפי'
 איש פ' דמתקרי פ' ולא דייק דא"ה אפילו שרה דמתקריא מרים ועוד
 א"כ ליתני התקין ר"ג סיהא כותב כל עם שיש לו וכן מוכיח בירושלמי
 דגרסינן התם איש פ' וכל עם שיש לו הגע עלמך דהוי סיהא ראונו ואפיך
 סמיה שמשון אלא איש פ' וכל עם שיש לי פ' קס"ד סיכותב כפי' אלא
 פלו' דמתקרי פלוני וסריך ומה העולו הכמים בתקנתן אס כתב סמות
 אחרים אלא כותב איש פ' עם כל עם שיש לו סתם וכל עם אחרן וחניכה
 דאית לי . והראב"ד ז"ל אחר שהכותב ביהודה בשמו שביהודה ויש לו
 עם אחר בגליל אפי"פ שכתב וכל עם שיש לי אינה מגורשת ואין כל עם
 סתם מועיל אלא לחניכות בענין ההיא דמרים והיא שאמר בכרייתא וכתב
 לגרש אשתו שביהוד' בשמו שביהודה ושם בגליל עמו כפי' שיאמר דמתקרי
 הכי בגליל בענין שאמר קבילת גיטא הן ידא דאחי בר הדיא דמתקרי
 אלא מארי . ולפי זה הדעת משמתינו הכי קתני בראשונה היה משנה שמו
 ושמה כשהוא בא תסס לכאן עמד ר"ג ותקן סיהא כותב איש פ' פ' ב'
 השמות שיש לו מפני עם לווי ופי תקנות תקן ר"ג שכיון שחשם לקלוקל
 שפי סמות חוששין אפילו לשם לווי ומתני לישבא קלילא קתני שבכלל איש
 פלוני ב' השמות וכו' מתקומות ושם לווי בכלל וכל עם שיש לו . והא
 דאמר רב אשי והוא דאתחוק בשתי שמ' פי רש"י ז"ל אבל לא אתחוק
 כאן שיש לו שני סמות אין לרד' לכתוב וכל עם ואפילו כודע לאחר ונון
 שיש לו עם אחר . וי"מ ע"ד סברת הראב"ד והוא דאתחוק כלומר י
 איתרין דבכל עם סני ליה ליה ליה למי אתחוק כאן בשני סמות דכתיב חד
 ז' אידך אחי מריבויא דוכל עם אבל אם אינו מוחוק כתיבי שמ' אלא עם א'
 יש לו כאן ושם אחר במדינה אחרת לרד' לכתוב שני סמות כפירש ולא
 אחי מריבוייא אלא עם הניעוט אבל לא עם הרוב אפי"פ שנקרא כאן
 בשם אחר . וזה הפי' אינו נכון שאפילו כש' ל' סריך לכתוב שניהם
 בעיר לרד' אהא לפרש שבכלל תקנת ר"ג הוא כדפירש' והיכי מתחר
 עלה והוא דאתחוק הא תקנתא של ר"ג ליהיבא דלא אתחוק היא והכל
 בכלל לטון משמתינו דקתני איש פ' בדכתיבא ואף סברת הרב ז"ל אינה
 מתחוררת לי . אבל פי' ושבגליל עמו סיכותב אינו מיהודה וכל עם שיש לי
 אבל אשתו שביהודה בשמו שבגליל אפי"פ שכתב וכל עם אינה מגורשת
 זאפי"פ שהוא היה בגליל ושם כתב בנט לפי שאין שמו שבאותה העיר
 שהאשה נה מפורש בנט . ואכתוב ככאן מה שתלמתי בירושלמי כתוב
 כדי שיכתב פ' של שמועה כדברי תורה לריכין לו זה זה נועל וזה פותח .
 וירושלמי איש פ' וכל עם שיש לו הגע עלמך דהוא סמיה ראונו ואפיך
 סמיה שמשון אלא איש פ' וכל עם שיש לי יתר תחא אחרו הי לו כ' נשים
 אחת בגליל ואחת ביהודה כתב זה שביהודה לגרש זו שבגליל בגליל לגרש זו
 שביהודה אינה מגורשת חמית' כשהיה ביהודה וכת' לגרש בגליל בגליל
 וכתב לגרש ביהודה' אבל אם היתה ביהודה וכתב לגרש ביהודה בגליל
 וכתב לגרש בגליל היו זו מגורשת א' בתחלה לרד' לומר איש פ' שמיחוד'
 עם כל עם שיש לי בגליל אם היה שרוי בתקום א' מגרש באחי' מהם שירגם
 א' ר' יהודה הדא דתימא לטעבר אבל בתחלה לרד' למעבר בהדא דרבי
 אילא אר' אכין אם וכל עם שיש לו בתקום א' לרד' להזכיר שלשתן וכך פירש
 התני' דקתני זה שבגליל לגרש שביהודה אינה מגורשת כשהיה האשה
 ביהודה והוא היה בגליל וכתב שמו שבגליל שהוא העיר שכותב עם הגט
 וכן רישא דקתני כתב זה שביהודה לגרש זו שבגליל כשהיה האשה בגליל
 והוא כתב הגט ביהודה וכתב שמו שביהודה ולפיכך אינה מגורשת
 אבל היה הוא אשתו בתקום אחר מגורש' באותו עם שבאותו מקום ומיהו
 לכתחלה לרד' לכתוב וכל עם . ובתוספתא תניא יש לו כ' נשים א'
 ביהודה וא' בגליל וכו' סמות א' ביהודה וא' בגליל ויגרש את אשתו
 ביהודה בשמו שבגליל ואשתו שבגליל בשמו שביהודה פסול אם אמר אינו
 פלוני מיהודה עם השם שיש לי בגליל וכתי' אשה מגליל או שהיה
 דמתקום אחר וכתב למקום לשם א' מהם כשר . ואפשר סיהא משוכתת

בתקנת והכי גרסי' דוקא וכפוי' אי אשה מיהודה או איש פ' מגליל עם
 השם שיש לי ביהודה וכפוי' אשה מגליל מגורשת . ולפי הענין הכי הוא
 פי' דשומעין היו לרוב' נשים אחת ביהודה וא' בגליל ודרך הגושפין כן
 כשהוא עם האחת במדינה זו וכתב כאן ופולח לאחרת ואם גירש אשתו
 שביהודה בשמו שביהודה והוא בגליל או אשתו שבגליל בשמו שבגליל והוא
 ביהודה אינה מגורשת כיון שלא כתב שמו שבעיר הכתיבה עד שיגרש
 אשתו שביהודה בשמו שביהודה ויכתוב וכל עם שיש לי בגליל וזו היא
 תקנתו של ר"ג ששנינו במשנתנו איש פ' כלומר עם של מקום אשתו וכל
 עם שיש לו לרבות של מקום כתיבה כדפריש' . ודאמרין והוא דאתחוק
 כתיבי שמ' משמע דה"ק שלח החוקן כאן בשם א' חוקן עם שיש לו בעיר
 אשתו התם הוא לרד' לכתוב וכל עם לרבות השם של כאן אבל לא
 החוקן כאן בשם אחר והכל קורין אותו בשם הראשון של עיר אשתו כותב
 עם של מקום אשתו ואפי"פ שיש לו עם אחר בעיר אחרת כיון שאינה לא
 מקום כתיבה ולא מקום גירושין אין לרד' לו וכל עם לרבותו כלל והיינו
 דתניא כותבי' יגא למקום אחר שלא החוקן עם כ' סמות הללו ויגרש בא'
 מהם כלומר שגירש ביהודה בשם יהודה ובגליל בשם גליל דומיא דרישא
 מגורשת וזה הפי' נכון ומחור' כשאין הכרייתא וגשון אתחוק סמות נמי
 כך משמע בכל מקום שקורין אותו בכך והורגל בו כדאמרין כל שהחוק
 שמו בעיר שלשים וס וכו' וכל המ' כדיעבר מגורשת ומיהו לכתחלה לרד' ל
 לכתוב איש פ' מתקום פ' וכל עם שיש לי במקום פלוני כמו שמפורש
 בירושלמי ובגמ' דידן נמי לא אמרינן לא מגורשת ודיעבר משמע מדלא
 קתני מגרש בא' מן' אבל אם היה הוא ואשתו במקום אחד אפי"פ שהחוקן
 עם כ' סמות כותבי' שמו שיש לו עם במקום אחר אם גירש אותו בלאו
 השם שיש לו באותו מקום הואיל ואין קורין אותו כאן אלא באותו השם
 כדיעבר מגורשת ולא אמרו אלא במגרש' בתקומות אחרים כדפריש'
 בירושלמי וה"ג דרב אשי כדפריש' . ומיהו אם קורין אותו באותו מקו'
 בשם אחר אפי"פ שהוא מיעוט כמעשה דמרי' אם לא כתב וכל עם שיש
 אפי' כדיעבר . וי"מ אף זו לכתחלה אבל דיעבר מגורשת . וכן היה
 אומר ר"ת ז"ל ומדלא' בירושלמי יגא לו עם אחר לרד' להזכיר שלשתן
 משניין מניה סריך לכתוב וכל עם שיש לי במקום פ' ולא סני בכל עם
 שיש לי סתם . וכן מוכח בתוספתא בכתיבא . והיי' ישראל שכתב
 לרד' ששומתינן כסמות ישראל ויש להם סמות אחרים כסמות הכותים
 אפי"פ שאינם אלא עם לווי מפני הערלים שאינם יודעים לקרות בשם
 ישראל כיון שהחוקן בשם ורובא דעלמא קרי ליה הכי לרד' לכתוב אותו
 השם ושם ישראל שלחן שהוא חותם בו נמי שם נמור . ורד' לכתוב אלא
 פ' דמתקרי פ' . ובתוספתא תניא לשם אבי אביו כשר לשם משהה פסול
 אם היו נקראין על שמו כשר גר שגינה שמו כסמות הכותים כפדים וכן
 אחת אומר בגיורת גיטין הכלים המדינית הם אפי"פ ששומתינן כסמות
 הכותים כפדים מכני שישראל במדינת הם ששומתינן כסמות הכותים
 מדקתני שיה שמו משמע דשם ישראל יש לו וכתב אותו השם שהיה לו
 ככותית מפני שהחוקן בו כשר . ובלבד סיכותב וכל עם . ור"ת ז"ל
 מוכיח מכלל דדיעבר כשר מדלא קתני ורד' לכתוב וכל עם ולי אפטר
 לפרש ששנה שמו כשנתגיד וקרא שמו בשם הכותים דאם אין לו עם אחר
 פשיטא אבל אפטר שכתב שחתם עד שרו וסופיא הוא מנוח' כפי' א' וכן
 עיקר : והא דתנן שתהא טורדת ליתומים כל מה שירגו וטעווא
 מפורש בירושלמי בראשונה היו נשבעות על שר' וקוברות את בניהם ולא
 עוד אלא שפיתם נדרים עליהם יתר את הנשבעה ובשנדר בדשן פנו
 וקילו ליה אף נדרי ולפי גמ' דילן משמע דת"ה דילן עשן של נדרים
 כעשן של נשבעות שנפרעים חמנו ומכל העולם והיינו דאמרין אבל
 חזן לב' ד' משביעין אותה ופי' רש"י ז"ל שבעה בעין היסת ולא נקיטת
 חפלא ואין נעשה חמור כ"כ ויפה פי' זאפי"פ ששבעות הכל לזכרה כמי
 היתומים חפן ציה תקנה מחלה ואם לא נשבע בחפן ביד נעשה כמי
 שטעם כדבר משנה וחזר תקנה מקי' כד' . שתקנו שתהא נובה בכר
 ותקנתם של יתומים היא זו אם רנו מדירין אותה ואם רנו משביעין אותה
 חזן לביית דין :

דף להע"א דא

דאמרין מודה רב בקופלת . פי' רש"י ז"ל
 הואיל וקפלה וכשבעה נשבע' וגובה וכן משמע
 בירושלמי דגרסי' עברה וכשבעה רב הווא' אחר הואיל וכשבעה נשבעה
 אבל ר"ח ז"ל כתב מודה רב בקופלת מנבלה וכשבעה שכיון שעברה
 וכשבעה משביעין אותה שבעה תקנה על דעת כ' ד ומגבין לה כתובות
 ובפ' הנוחל קמא (דף ק"ח) גרסי' כאן בקפן כאן בשלא קפן דהיינו דקפן
 וכשבע . וכלו עדים משלם אבל לא קפן אינו משלם אף ע"פ שבאו עדים
 שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו הבעלים שבעה טוב אינו
 משלם וכתב ר"ח ז"ל שם מ' מאן דקפן וכשבע אינה שבעה והא
 דגרסינן בגיטין מודה רב בקופלת לא שכתב כשבעה אלא רב דלא
 היה מגבי כמותו מודה רב בקופלת לא שכתב כשבעה אלא רב דלא
 אלו דברי הר"ב ז"ל . ומיהו אינה ראויה דלא אפי"פ ששבעו בקטע
 שבעה

חרושי נישין רהרמב"ן וזל פרק השולח

מאס דל"כ אבות דשמואל לא חמר גובה ומלין שבושא בלתי מאס דחסי"ל
 אהיה דשמואל מיניה טפי והשתא חתונה שמתיה בלח"ב בשמתיקי תפוד
 וזידק בשתם ולא פליגי : גובה משאר נכסים פי' בשמתיקי וע"כ
 הוא גובה משאר נכסים ולא מזה שאמר לו הנחתי לך הקום לגבות ממנו
 ורשב"ג אומר אשה אינה גובה משאר נכסים אלא ויה על עליונה אם
 רכנה גובה ממנו וכן תפוד כחום' בתם כתובות והירושלמי סכתב ר"ה
 ז"ל בלכותיו בכחן לא נכתב ממנו כל הגורך וכך הוא ר' יעקב בר אבא
 אומר בעבדי גזל ברזל פליגי ר' יוחנן אומר ומכר אינן מכורין ח"ל ר'
 אלעזר אכלן בתרומה מכחו וזה אחרת מכרן אינן מכורין וכו' עד מה
 פליגי בשמתיקי לשה אכל מכרן לעולם דברי אינן מכורין או במכרן
 לעולם אכל במכרן לשעה ד"ה מכורין כמעשה תן הדא השהשה סדה
 אפתיקי לשה בכתובה וב"ח בחובו מורה הרי זה מכורה והלוקח יחוס
 לעצמו רשב"ג ח"ל לשה בכתובה אינה מכורה שלא עלתה על דעת שהיא
 אשה מחזרת על בתי דינן אחרי חתונה דר"ה כרבנן דר' יוחנן ברשב"ג הוי
 כשמכרן לשעה אכן קייטין אכל חל מכרן לעולם ד"ה אינן מכורין וכך פי'
 מכרן לעבדי גזל ברזל ר' אומר מכרן אינן מכורין מעשה שהמכר בטל
 מדי שיוון שיהא גובה מהן ודאי לא עלתה על דעת שהיא אשה מחזרת
 על בתי דינן ור"ה אומר מכורין עד שכתב לגבות ככתובה וכשתבא מתי
 אם תמנה שאר נכסים גובה משאר נכסים אכל מכרן לעולם כמור שאל
 תמנה מהיכן לגבו' גובה חתון ולא אחריון תמלטלי דידה ניכרה ולכתובה
 לא משמעבדי ואפי' כרבנן דאמרי מורה מכורה הלוקח יחוס לעצמו שלא
 לא תמנה שאר נכסים גובה מזה ולא אחריון לא על דעת שהיא אשה
 מחזרת וזה לא כתבו רבי מתחלתו מאס דגבי עבדי גזל ברזל ק"ל כמ"ד
 הדיון עמה וגבי אפתיקי ק"ל כרבנן ושני תם מאס שבה בית אביה
 כדאמרינן בפ' אלתנה אכל כתבו כדי לומר שזה שאמר כאן גובה משאר
 נכסים ולא ממנו פי' בשמתיקי לאחר ויש עם שאר נכסים אכל חל אם
 עם שאר נכסים גובה ממנו וכן כתב רבי' עכמו בתפודת הירושלמי
 בשמתיקי תם הוא והם דברי רשב"ג ות"ק שנאמר בזה הכרייתא
 בגמ' זילן ובירושלמי תם' טעויות נחלקו במפורסם וה"ג תם התעבד
 שהיה לאסתו והלך ומכרה חל דלתה לגבות ממנו ומשאר נכסים וזה ר'
 לא הודי ר' אלעזר בהן הניח התעבד וכו' תתי' בשאמר לא יהא לך
 פטרונו מזה אכל חל אחר לא יהא לך פטרונו אלא מזה אינה גובה לא ממנה
 התעבד שהיה להניח והלך ומכרה ר' אחא אומר לשעה ר' יוסי אומר
 אינה מכורה לשעה חייליה דר' יוסי תן הנה שור ממני הכרייתא שהיה
 מלויה להכרייתא הגע עליון שהיתה מכורה לעבלי ודוע ח"ר אהון אכזה ח"ר
 מתניה מניין הן בעלי ודוע לישול תני הכותב שהיה לאפתיקי לכתובה
 וב"ח בחובו מורה הרי זה מכורה והלוקח יחוס לעצמו מתנית' שאומר
 יהא לך פטרונו מה פליגי' בשאמר לא יהא לך פטרונו אלא מזה וביבמות

מאס דל"כ אבות דשמואל לא חמר גובה ומלין שבושא בלתי מאס דחסי"ל
 אהיה דשמואל מיניה טפי והשתא חתונה שמתיה בלח"ב בשמתיקי תפוד
 וזידק בשתם ולא פליגי : גובה משאר נכסים פי' בשמתיקי וע"כ
 הוא גובה משאר נכסים ולא מזה שאמר לו הנחתי לך הקום לגבות ממנו
 ורשב"ג אומר אשה אינה גובה משאר נכסים אלא ויה על עליונה אם
 רכנה גובה ממנו וכן תפוד כחום' בתם כתובות והירושלמי סכתב ר"ה
 ז"ל בלכותיו בכחן לא נכתב ממנו כל הגורך וכך הוא ר' יעקב בר אבא
 אומר בעבדי גזל ברזל פליגי ר' יוחנן אומר ומכר אינן מכורין ח"ל ר'
 אלעזר אכלן בתרומה מכחו וזה אחרת מכרן אינן מכורין וכו' עד מה
 פליגי בשמתיקי לשה אכל מכרן לעולם דברי אינן מכורין או במכרן
 לעולם אכל במכרן לשעה ד"ה מכורין כמעשה תן הדא השהשה סדה
 אפתיקי לשה בכתובה וב"ח בחובו מורה הרי זה מכורה והלוקח יחוס
 לעצמו רשב"ג ח"ל לשה בכתובה אינה מכורה שלא עלתה על דעת שהיא
 אשה מחזרת על בתי דינן אחרי חתונה דר"ה כרבנן דר' יוחנן ברשב"ג הוי
 כשמכרן לשעה אכן קייטין אכל חל מכרן לעולם ד"ה אינן מכורין וכך פי'
 מכרן לעבדי גזל ברזל ר' אומר מכרן אינן מכורין מעשה שהמכר בטל
 מדי שיוון שיהא גובה מהן ודאי לא עלתה על דעת שהיא אשה מחזרת
 על בתי דינן ור"ה אומר מכורין עד שכתב לגבות ככתובה וכשתבא מתי
 אם תמנה שאר נכסים גובה משאר נכסים אכל מכרן לעולם כמור שאל
 תמנה מהיכן לגבו' גובה חתון ולא אחריון תמלטלי דידה ניכרה ולכתובה
 לא משמעבדי ואפי' כרבנן דאמרי מורה מכורה הלוקח יחוס לעצמו שלא
 לא תמנה שאר נכסים גובה מזה ולא אחריון לא על דעת שהיא אשה
 מחזרת וזה לא כתבו רבי מתחלתו מאס דגבי עבדי גזל ברזל ק"ל כמ"ד
 הדיון עמה וגבי אפתיקי ק"ל כרבנן ושני תם מאס שבה בית אביה
 כדאמרינן בפ' אלתנה אכל כתבו כדי לומר שזה שאמר כאן גובה משאר
 נכסים ולא ממנו פי' בשמתיקי לאחר ויש עם שאר נכסים אכל חל אם
 עם שאר נכסים גובה ממנו וכן כתב רבי' עכמו בתפודת הירושלמי
 בשמתיקי תם הוא והם דברי רשב"ג ות"ק שנאמר בזה הכרייתא
 בגמ' זילן ובירושלמי תם' טעויות נחלקו במפורסם וה"ג תם התעבד
 שהיה לאסתו והלך ומכרה חל דלתה לגבות ממנו ומשאר נכסים וזה ר'
 לא הודי ר' אלעזר בהן הניח התעבד וכו' תתי' בשאמר לא יהא לך
 פטרונו מזה אכל חל אחר לא יהא לך פטרונו אלא מזה אינה גובה לא ממנה
 התעבד שהיה להניח והלך ומכרה ר' אחא אומר לשעה ר' יוסי אומר
 אינה מכורה לשעה חייליה דר' יוסי תן הנה שור ממני הכרייתא שהיה
 מלויה להכרייתא הגע עליון שהיתה מכורה לעבלי ודוע ח"ר אהון אכזה ח"ר
 מתניה מניין הן בעלי ודוע לישול תני הכותב שהיה לאפתיקי לכתובה
 וב"ח בחובו מורה הרי זה מכורה והלוקח יחוס לעצמו מתנית' שאומר
 יהא לך פטרונו מה פליגי' בשאמר לא יהא לך פטרונו אלא מזה וביבמות

ע"ב עבד סמכרו רבו לקב"ש פי' בשאמר הרי הוא מכור לך
 לקב"ש והכי מיכש ליה מי אמרינן כמור דמי'ם
 בלבד הוא ולא קני אפילו לר' חזיר דלא חמר ר"מ דכבר שלא בא לעולם
 כלל דקני אלא בכפין פלוגתא דרב נחמן ורב הונא דפליגי כפירי דקל ולא
 דמי לאומר לשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגרסי לאחר שתשירי
 דהתם הנוק בעולם ואפי' דלא עבד דלתי קנה אלא דמי נדבר שלא בא
 לעולם כלל דלאו פירות דגופיה קח מובין לתיקני בשמיכה דגופיה או
 דילמא הרי הוא כמור גוף ופירות דכשאלו לעולם קנה ואפילו לרבנן
 והרי הוא כמור שפחה לשביריה שקנה מתכסיו ולא דמי לל המוכר פירו'
 דקל ולא לאומר לשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגרסי דהתם לא קנה
 לרבנן אפי' דהאי איש והאי אשה חלל המוכר סדה לפירות או למוכר
 שפחה לשביריה דמי ולא מחזור לישאל דקדמה הא קמי סור והא קמי עבד
 והא דאמר מי איכא עבד דלא מודנן לקב"ש ח"ק את"ל אינו מוכר עבד
 מוכה שחין איין אדם לוקוחו דפסם הוא לרבו סלג יון אותו וימות עבדו
 ברעב אכל זה שאינו לוקח אלא לקב"ש ואין שמו עליו בודאי יתן בו פרוטה
 לקב"ש ודמי ליה כפרסם וס' דלית ביה אלא שרפוטו והדר מוקים ליה
 חף מוכה שחין הוא : פי' שחיו עבד וחליו בן חורין שקדם בת חורין
 מזה • אדק"ל הא אמרינן בפ' הוילן (דף י"ח) מי שחיו עבד וחליו בן
 חורין כבא על בת ישראל הולך אין לו תקנה מאס דלתי לך עבדו וחסתתם
 באש' איש ח"ל כדאסיק' התם בשבט על ח"ה דעלמ' אכל לעולם חייוח לך
 חליו עבד שקדם איין קדושין קדושין ואתיא חסתיא דהתם כחסיק' דהב'
 ודק"ד מעיקרא התם כדק"ד סג' :

ע"ב עבד סמכרו רבו לקב"ש פי' בשאמר הרי הוא מכור לך
 לקב"ש והכי מיכש ליה מי אמרינן כמור דמי'ם
 בלבד הוא ולא קני אפילו לר' חזיר דלא חמר ר"מ דכבר שלא בא לעולם
 כלל דקני אלא בכפין פלוגתא דרב נחמן ורב הונא דפליגי כפירי דקל ולא
 דמי לאומר לשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגרסי לאחר שתשירי
 דהתם הנוק בעולם ואפי' דלא עבד דלתי קנה אלא דמי נדבר שלא בא
 לעולם כלל דלאו פירות דגופיה קח מובין לתיקני בשמיכה דגופיה או
 דילמא הרי הוא כמור גוף ופירות דכשאלו לעולם קנה ואפילו לרבנן
 והרי הוא כמור שפחה לשביריה שקנה מתכסיו ולא דמי לל המוכר פירו'
 דקל ולא לאומר לשה הרי את מקודשת לי לאחר שתתגרסי דהתם לא קנה
 לרבנן אפי' דהאי איש והאי אשה חלל המוכר סדה לפירות או למוכר
 שפחה לשביריה דמי ולא מחזור לישאל דקדמה הא קמי סור והא קמי עבד
 והא דאמר מי איכא עבד דלא מודנן לקב"ש ח"ק את"ל אינו מוכר עבד
 מוכה שחין איין אדם לוקוחו דפסם הוא לרבו סלג יון אותו וימות עבדו
 ברעב אכל זה שאינו לוקח אלא לקב"ש ואין שמו עליו בודאי יתן בו פרוטה
 לקב"ש ודמי ליה כפרסם וס' דלית ביה אלא שרפוטו והדר מוקים ליה
 חף מוכה שחין הוא : פי' שחיו עבד וחליו בן חורין שקדם בת חורין
 מזה • אדק"ל הא אמרינן בפ' הוילן (דף י"ח) מי שחיו עבד וחליו בן
 חורין כבא על בת ישראל הולך אין לו תקנה מאס דלתי לך עבדו וחסתתם
 באש' איש ח"ל כדאסיק' התם בשבט על ח"ה דעלמ' אכל לעולם חייוח לך
 חליו עבד שקדם איין קדושין קדושין ואתיא חסתיא דהתם כחסיק' דהב'
 ודק"ד מעיקרא התם כדק"ד סג' :

רף טר ע"ב אן דלמא כיון דלא קנו ליה לגופיה כדירי' דמי' פי'
 רש"י ז"ל דמי מיתא ומגרס לה הדרי לה פי'
 לפי דאפי' שהדיון עמו אף רנה לומר דמי' חליו כיון חסתיא לגבותן הן
 שומדין דלמאי קרו לכו כאן ברזל דקביל עליה בעל לזכרה ויולד כדאיתא
 בפ' איזהו נשך ולא דהו ליה בחלטין ואינן נעשין מטלטלין חלל בני
 דכאיתא חין ליה תביעה חלל עליהן וכדאמרינן לענין כבודה תם דהוה
 י' ידי כותי בחלשע מאס דמתדי ליה • וב"ק בקב"ש דרבנן דלא מקריית
 מכורה ומי'ו לחין דאמר הדין עמו ופלוס בן עין לוי' דכתאן דקנו
 ליה הוי ומקפיק שחרור מיד שיעוד דאשה ואין יולאין לאש' מאס דאמת
 רבנן נסעודא דבעי' דלתי' עבדי מלוג לא נפקי לה :

רף טר ע"ב אן דלמא כיון דלא קנו ליה לגופיה כדירי' דמי' פי'
 רש"י ז"ל דמי מיתא ומגרס לה הדרי לה פי'
 לפי דאפי' שהדיון עמו אף רנה לומר דמי' חליו כיון חסתיא לגבותן הן
 שומדין דלמאי קרו לכו כאן ברזל דקביל עליה בעל לזכרה ויולד כדאיתא
 בפ' איזהו נשך ולא דהו ליה בחלטין ואינן נעשין מטלטלין חלל בני
 דכאיתא חין ליה תביעה חלל עליהן וכדאמרינן לענין כבודה תם דהוה
 י' ידי כותי בחלשע מאס דמתדי ליה • וב"ק בקב"ש דרבנן דלא מקריית
 מכורה ומי'ו לחין דאמר הדין עמו ופלוס בן עין לוי' דכתאן דקנו
 ליה הוי ומקפיק שחרור מיד שיעוד דאשה ואין יולאין לאש' מאס דאמת
 רבנן נסעודא דבעי' דלתי' עבדי מלוג לא נפקי לה :

רף טה ע"א ורב ענין ברייתא לא שאינה ליה דשמואל ממאי
 דאינה מכורה ומשנת חורין דילמא
 משנת חתונה מידי דהוה אהקדש אחרון • וה"ק השתא דאחרת משנת
 חורין קטיו דשמואל אדשמואל ז"ל דהתם אדם יודע שאין קדושין בחתונה
 אכל כאן טועה וסבור שקנה שכר שבו איש אל אחרונה וסוכ' אינו משמש
 יוכל זה ח"ל טפי בדבר וסבור דמכורה וחזרתה היא : בשיבוש דוחקא
 דגבור הוא לו דילמא מאס דלא לגרבי ולייתו טפי וקפיק מינה לעסיר
 סודה את עלמו או סרלה חכירו לפדותו בתמון מרובה • וקסא לי וחספוט
 ליה מדתיבא בפ' נתיב שנתפתה (דף י"ב) נכסיה והוי מבקשין מונג עד
 עשרה בדמי' פעם ראשונה וכו' רשב"ג אומר אין פודין את השכנין ואת
 מכדי דמיתא נספי קיון עולם ואוקימנא התם • ואף ע"ג דפרקוה כנגד
 דכתובה אלמא ח"ע"ג דליכא דוחקא דלכרה חין פודין וא"ל מאס דרבנן
 דפליגי עליה חספוט דתנאי היא ויש מתלקים בה אכל דברי כבאי סם •
 וז"ל בטענה דתקנתא התם והבא הלכה או חין הלכה קא מוכיב לן • אכל
 תלמאי לר"ח ולרבי' ונחק ז"ל שסקין עם הלכה כרשב"ג והמשיך רבינו
 בבא ברי' זו מדברייהם לתדני דותתי' רשב"ג דהתם היא וכן משמע
 מדקאמר התם כי היא לינא דתתי' חין פודין את השכנין ויוד' מכדי
 דמיתא חספי מיקון עולם ס"ה דת"לית ליה מיקון השולם כלל כו' ומהני'
 רשב"ג היא ח"ע"ג דפליגי בסיפא לוח מכלל דרישא לוח רשב"ג ח"ר בנן
 גמי כרשב"ג ס"ל כהא • וישא דמתני' סתמא דרבי' היא והיא סתמא היא
 לל

רף טה ע"א ורב ענין ברייתא לא שאינה ליה דשמואל ממאי
 דאינה מכורה ומשנת חורין דילמא
 משנת חתונה מידי דהוה אהקדש אחרון • וה"ק השתא דאחרת משנת
 חורין קטיו דשמואל אדשמואל ז"ל דהתם אדם יודע שאין קדושין בחתונה
 אכל כאן טועה וסבור שקנה שכר שבו איש אל אחרונה וסוכ' אינו משמש
 יוכל זה ח"ל טפי בדבר וסבור דמכורה וחזרתה היא : בשיבוש דוחקא
 דגבור הוא לו דילמא מאס דלא לגרבי ולייתו טפי וקפיק מינה לעסיר
 סודה את עלמו או סרלה חכירו לפדותו בתמון מרובה • וקסא לי וחספוט
 ליה מדתיבא בפ' נתיב שנתפתה (דף י"ב) נכסיה והוי מבקשין מונג עד
 עשרה בדמי' פעם ראשונה וכו' רשב"ג אומר אין פודין את השכנין ואת
 מכדי דמיתא נספי קיון עולם ואוקימנא התם • ואף ע"ג דפרקוה כנגד
 דכתובה אלמא ח"ע"ג דליכא דוחקא דלכרה חין פודין וא"ל מאס דרבנן
 דפליגי עליה חספוט דתנאי היא ויש מתלקים בה אכל דברי כבאי סם •
 וז"ל בטענה דתקנתא התם והבא הלכה או חין הלכה קא מוכיב לן • אכל
 תלמאי לר"ח ולרבי' ונחק ז"ל שסקין עם הלכה כרשב"ג והמשיך רבינו
 בבא ברי' זו מדברייהם לתדני דותתי' רשב"ג דהתם היא וכן משמע
 מדקאמר התם כי היא לינא דתתי' חין פודין את השכנין ויוד' מכדי
 דמיתא חספי מיקון עולם ס"ה דת"לית ליה מיקון השולם כלל כו' ומהני'
 רשב"ג היא ח"ע"ג דפליגי בסיפא לוח מכלל דרישא לוח רשב"ג ח"ר בנן
 גמי כרשב"ג ס"ל כהא • וישא דמתני' סתמא דרבי' היא והיא סתמא היא
 לל

רף טב ע"א דהא דאמר כולו הא דאמר חתי חתי • פי' רש"י ז"ל
 בשטר הא כתב חתי נכסי געוין לך וכן כתיב
 לחבירו לסיכך לא קנו ולא מיבעיא • כתב ומסר לזה והדר מסר לזה דלא
 קנו אלא אפילו מסר לנכסיה כחלד לא קנו כיון דחתי נכסי כתוב בכל
 אחד דילמא חד פלגא כתב לתריווייהו וליכא סיורי רבינו שמואל הסיב
 עליו דמדקתני כל נכסי כתובים לפלוגי ופלוגי משמע דכתתם שני חלוקין
 הוא ועוד דלא משמע דמאס סתיקא בלישנא הוא ולדידי כתי קסא וכי
 בדיוי מתנות אי כתב חתי סדה פלוגי לפלוגי ובכתב חתי סדה לפלוגי לא
 קנו כולה • ופי' דבי' שמואל דאפילו בכתתם חתי חתי לא קנו בדיון
 דלישתיה בזה אחר זה חף ככת' ח' אינו • וקסא לי דח"כ הוו תפרטינן לה
 גנוי בגמרא כדכרס ועוד דכיון דמשכתת לה בזה אחר זה במכר חליו
 ומשכתת לה גנוי ככת' אחת בלשון כולו חף בלשון חתי דלא איתמר כל
 שאינו בזה אחר זה אלא כשא"ל לעולם כאס ללשון ועוד כיון דלא דמי
 דריבוייהו בזה דכזה אחר זה לא נפיק כוליה מיניה ובכת' אחת נפיק כוליה
 ליכא למימר כהו כל שאינו ולייתיה אלא בשיון ולי כדאיה דכשאתר חתי חתי
 ח"ה לא קנו שאין עלמו בכלל חתי נכסים לפי שהגותן חתי נכסי' לחבירו
 אינו נוטל חתי בכל כלי וכלי ולא בכל סדה ושדה אלא שתי' הנכסים ונוטל
 כחוס הילכך זה שכתב לו רבו חתי נכסים חין עלמו בכלל אותו חתי והילכך
 לא עשה כלום בן כ"ל וכן עיקר : נגחו שור יוס של רבו לרבו וכו'
 לינא דתענה דראשונה נקט ואפילו לתענה אחרונה היא כמו טענה לשפת'
 וקא דתייתי ת"ש המית מי שחיו עבד מאס דק"ד כדדתי' לשה לקמן
 גמ' כהשתה דראשונה ככ"ל • והא דתיבא טותן חתי קנס לרבו וחתי כופר
 לירוש' מאס דלא דמי לשור של שני שותפין שאינו משלם כופר דכופר
 ח' אחר רחמיה ולא ב' ולא חתי כופר כדאיתא בב"ק דהכא כיון דלאו
 כוליה בן חורין הוא מלך חירות שבו משלם כופר שלם הוא אלא שכופר שלו
 שפות משאר אדם מאס כד עבדו' שבו ודאמרינן ונלא כשינו ונותן לו דמי
 עבדו איכא דמקשו והא קנס הוא וקנס אינו וזהו בו אלא משעת העמדה
 בדיון כדחנן עד שלא תעמדה בדיון פטור ואפילו גבי עבד גופיה אמרינן
 בפ' מרובה (דף ע"ד) גנו מעידנו פחיש פי' שהפיל את שן עבדו וסימא את

חדושי ניטין להרמב"ן ז"ל פרק השולח

סט

לאו שמתה היא אלא יחידהא הוא אלא שכן התמה שלא נפסטה בעיא וזו
בכחן אבל מיניו כיוצא בה בתלמוד שהרי כפי זה מעוכב גט שחרור אם
אוכל בתרומה אם לאו בעיא ולא אפשוט וכפ' המביא חסם תלוי כמס'
כריתו' אסיקנא רשב"ג סבר מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה וכן כמס'
הנגיד כהלכתא גברתא דמתני' שמתא כרשב"ג דהתם והלכה כותיה .
וח"כ הא דאמר' בפ' הטיובין גבי האו עובדה לא אוזו מאלן עד שאפדנו
בכל ממון שפוסקים עלי אמרו ולא וזו משם עד שפדאוהו בממון הרבה .
וי"ל דהתם בשפת חרבין הכי' וליכא תמוס דמיגרי הכו טפי שהרי כולס
בשבי הלכו ח"כ ר' יוסע דעבר לגרמיה הוא דעבר ות"ק דפליג עליה
דרשב"ג היינו ר' יוגע ולא ס"ל כותיה . וי"ל דכל היכא דליכא
חסשא דמיתא פודין אותן בכל ממון שיכולין לפדותן ולא מתפטר דכל שבי
כולה איתגבו כיה ועוד דגבי אשה איכא חששא דערו' ולא חששו ולט"ג
שקרקע עולם היא הוה לטס לחוס ומתפטר תלמוד חכס פודין אותו בכל
ממון שבעולם וליכא תמוס דוחקא . לא תמוס איגרוי ששם אמרו ישראל
ממון אותמו משאנטייהס הרבה י לנו כיוצא בהס ות"ח אין לנו כיוצא בו
וקודם לפדות המלך כדאיתא בתמכ' הורו' הילכך אין להחמיר כסף
וזהו עליו ור' יהושע תמוס שאביר בו נוודאי שהוא תלמוד ותיק פדוה
במתנה הרבה :

ע"ב מתניתין

המנוגא את חשמו תמוס סס רע . מש' לה
בגמרא תמוס דחיישינן לקלקלה ור' מודה
לת"ק במוניא תמוס סס רע . דלא יחזיר ולהך לישנא דאמרין בגמ' דר'
לא חייס לקלקלה סבר לה כ"ה ואלו מטעמיה דאיהו תמוס פרינו קייס
ליה הילכך בערו' קטיס ליה לעולם אבל אם ידעו בו רביס יש בו פרינו'
וקטיס אבל כדרי' שלא ידעו בו רביס כיון שאפשר להתירו אין בו פרינו'
כ"כ ולכתי' ורבה דתפרסו בגמ' דר' לא חייס לקלקלה לא פליג ר' לא
אמר ובטעמיה דתפרסו בגמ' . ר' מאיר אומר כל כדר שגריך חקיר' חכס'
לא יחזיר תמוס דחיישינן שמתא יתיר לה ויחמר אלו הייתי יודע שיש לו
הפרה בחקירת חכס אפילו נותנין לי מהה מנה לא הייתי מגרשה
ושאינו גריך חקיר' חכס יחזיר פיר' כגון שהכדר שסבעל עגמו מפר לה
וכן פ' רש"י ור"ח ז"ל ות"ס יחזיר שאומרים לו יודע הית סתמה יכול
להפר ושתקת ולא הפרתה . שונה הית בגדרה ועיניה תמלח לגרשה .
ור' אלעזר סבר אין לחוס לקלקול . תמוס שאין אדם רונה שתפובה אשתו
בכ"ד אבל כדריס שאלס יכול להפר ויש לחוס שמתא יחמר אלו הייתי יודע
שאני יכול להפר אפילו נותנין לי מהה מנה לא הייתי מגרשה . א"ר
יוסי מטעיה וכו' תפרסו בגמ' דהכי קתני כדריה איבי אבל איבי יחזיר
דליכא למיחש לקלקול ואפילו לר' אלעזר שאין לומר אלו הייתי יודע שיש
לו הפרה שהכל יודעים שיש הפרה כדריס וכל מי שמתחרט כדריס או
רונה לתמוס פתח . ורונה לב"ד . אבל כדריס חיהו לר' אלעזר אי אפשר לו
להיכיה לב"ד שאין אדם רונה בכך . וח"ג דר' שאין גריך חקיר' חכס'
יצא לכ"ד כיון דלא חייס דעתיה שיהא רשאי להפר בעל כרח' וא"ת לר"ת
ת"ס כדר איבי דיחזיר ות"ס דררה היא כגדר שגריך חקיר' חכס' דלא
יחזיר ניתא ליה כיון דאדם רונה שתפובה אשתו בכ"ד יביא אותה לב"ד
ות"ס כיון שהוא רואה אותה שפליג עמוי בהא לב"ד ותשאל אף הוא סבור שעל
דעת כל כדר כדריס ואין לה היתר תמוס פתח וחרטה בעולם ור"ח כתי' לא
פליג עליה בעאי' אלא תמוס שאין אדם רונה שתפובה אשתו אלו היא
רונה בכך היא יכול לקלקלה שיכול לומר סבור הייתי שאין הפרה כדריס
אחחר שאינה בהא לב"ד תוס שא"כ לומר כגדר עגמו לר"ה ואפשר שהכל
מודים שאין אדם עשוי לבו' אשתו בכ"ד על הספק אלא א"כ יודע בודאי
שימואל לה התר אין לומר היה לו להבי' אשתו לב"ד ולשא שמתא התר
שאין עשוין כן אבל בשמלחו לה התר יש לחנוס לקלקול שיחמר נוה לי
שתפובה ולא שתגרס לגדרי ר"ת ולר"א טח' לי שתגרס ולא שתפובה
ותמהי לר"ת שגריך חקיר' חכס מאי קלקול איכא שמתא עכשו מתחרט'
בה או מונחא פתח התר אלו עתה תחתיו לעולם לא תתחרטו כה שרובה
כדי שתג' . וי"ל הואיל שיש לו הפרה בשום ענין יש לחוס שמתא יחמר
מתפייס הייתי עד שתתחרטו בה כמו שטענה עכשו ועוד אדרבה מתחל'
הית מתחרט כדי שלא יוניאכה בעל דחתתא בכל דהו ניחא נה תלמיית'
אחמלו וכ"ס תלהתגרס שמוי' את עגמה שס רע בשכונתיה לפיכך אומר
היה אלו מטעיה דאשונה הניאכה בעל לפני חכס ומלחו לה פתח היתא
מתרה ומתחרט' . והראב"ד ז"ל פ' דר' דאמר אדם רונה שתפובה
אשתו בכ"ד וא"כ כן חוש לקלקול ואין אומרים היה לו לבא לב"ד שהו
סבור שמתא לא ימחא פתח ואף כדריס עגמו יש לחוס לקלקול ולעולם לא
יחזיר אבל כדר שאין גריך חקיר' חכס כגון שפתחו עמו ובגון קודם
אשתי כגנית שנגבה את כיס וסבה את בני וכידוע שלא הכתה ולא נגב'
הכל יודעים שמוחר וכן כדריס עגמו וכן כדריס עגמה יחזיר שאין לחוס
כלל לקלקול ואפילו לא נודע שלא נגבה אלא לאחר שגירס אין כאן לקלקול

שהיה לו לחקור אם נגבה ולא יגרס פי' שיתברר לו האמת אבל לר"א יש
לחוס לזה תמוס שמתא יטעון בכך כגריך חקיר' חכס' כדריס עגמה אדם
רונה שתפובה אשתו בכ"ד ר' ב"ר יהוד אומר כד"ה כדריס חיהי אבל חיהי'
יחזיר כד"ה ס"ל ולסייעי אלא דכי כדר חיהי כדר שאינו גריך חקיר' חכס'
יחזיר שה"ל לבוא לפני חכס וכדאי יתיר לו שהרי תלה כדרו בכדר אבל
כדריס היא לא היה לה לשאל שאין אדם רונה שתפובה בכ"ד ועלה על דעתו
שיהא כדר זה אומר בלא התר חכס והי' דאמרין בגמ' מאן תנא דקתני
מעשה כלומר מי חלק בין כדרו לכדריס שהביא הוא ראי' בדבר וא"ל לעוד
חלק כדריס שאין גריך חקיר' חכס ואמר כד"ה סגדרה היא וכו' ויבאר ר' יוסי
וסייע דמעשה שבכחן וה"מ כשאני גריך חקיר' חכס' אבל גריך חמור
מגדרה שיכול לומר אלו הייתי יודע שתפובה וכו' . ואין זו דרך ישרה
דא"כ אמאי לא גזר ר' א' כגדר עגמו אינו גריך חקיר' חכס' כדריס דגזר
כדריס עגמה גריך חקיר' חקיר' ועוד דהא מעשה דגריך חקיר' חקיר'
חכס' היה אם רנה שלא לגרשה ויכול לקלקלה ולומר אלו הייתי יודע שס
פתח שלא לגרש אותה לא הייתי מגרשה אבל פתח שלא גירוסין אינו
מועיל כלום שהרי אין בידו עכשו להחזירה ועוד דאמרין בגמ' על מעש'
דר' פסיס' וא"כ מאי פסיטותיה הא מיפלג נמי פליג עלי' ר' מאיר לסייע
לר' א' קתני ואנן לא גרסי' מאן תנא דתני מעשה אלא מאי תנא דקתני
מעשה וכן כתוב כהלכו ר"ה ז"ל . אבל בתוספ' מלמתי כד"ה רש"י א"ל
לא יחזיר תמוס תקון העולם אי זו כדר שגריך חקיר' חכס' אחר קודם
אשתי כהני' לי שנגבה את כיסו ושכפתה את בני וכדוע שלא הכתה ולא
נגבה כד"ה כותן סגדר וא"כ גירס' אבל גירס' וא"כ כדר מתיר לגרש
ומתיר כדר כדריס כקריבן בשנוטה מותר . ונקתימו דכריס' רש"י ז"ל
כפי' כדר שמתניו שאינו גריך חקיר' חכס' אבל אין דין פי' דאשון שכתבמו
מתפובה ומתחלף בכך אבל הוא יחזיר מחזיר שליכך אינו בא ושאל עליו
ככ' ר' מפני שהוא סבור שאין כדר שמתיר בלא חכס' ופעמים נמי שחגרס
קודם שידע שלא הכתה ולא נגבה ואסרו מפני זה ות"מ חס' הרשב"ד ז"ל
אין בו כשום לשון גראה ממנו כגדר חיהו נמי לא יחזיר ואפשר כן גזר ר'
דאמר כשאני גריך חקיר' חקיר' מפני שבידו לשאלו או לחקור אף כדריס עגמו
בולן יחזיר מפני שבידו לשאלו או לחקור אבל לר"ה לא יחזיר וכו' ר'
מאיר קתני לה ולישא חרזינא אמרי לה בגמ' תמוס שלא יביא בנות ישראל
פרונו' בערו' וכדריס וי"ל דטעמיה דת"ק בלחוד מפ' אבל לר"ת ור"א
המיפלג בין כדר שגריך חקיר' חקיר' א"ל לומר כן . וא"ת א"כ היכי
אמרין תני כלישנא קמח א"ר מאיר מפני מה אמרו היה ללישנא בתרא
נתי לר"ת תמוס קלקול הוא י"ל תמוס דלא פליג ר' מאיר אלא כדריס הוא
אבל כסס רע מודה לת"ק ולישנא בתרא טעמ' שס רע תמוס פרינו הוא
לעולם לא יחזיר ואפילו לא אמר תמוס סס רע אי מוטיחך והיכי דא"ל
הכי א"ג תמוס קלקול כדאיתא כדריס ואפשר דלעולם ליכא משו' קלקול
שגרסה בני אדם מגרסין נשותיהס תמוס סס רע אפ"פ שידעין שהדרי'
בדלין שהרבה נשים רעו' הילכך הך כדריס תמוס קלקול כדריס .
ואפשר דלעולם ליכא תמוס קלקול ודאי איתא דלישנא קמח ותי' .
ובירושלמי לא תנו הך כדר' מ' אלא מפני מה אמרו סתם . והאי פיר' הך
דמפרשי בגמ' במאי קאחפלגו ר"ת סבר אדם רונה שתפובה אשתו בכ"ד
ור"א סבר אין אדם רונה ות"ק תני לא אשתי כלישנא בתרא דאמר . תמוס
פרינו' וי"ל לישנא בתרא כולה תמוס פרינו' ולר"ת כדר שגריך חקיר'
חכס' פרינו' הוא וקטיסין ליה תמוס שלא יהו בני ישראל פרונו' ומשו'
פניהס לבא לב"ד . אבל כדר שאין גריך חקיר' חכס' לא תתפרסו זו ואין
קודסין אותה ור"א סבר לא אמרו שגריך חקיר' חכס' עגמו שאין פרינו'
אבל אין גריך חכס' כדריס' שהבעל מפר סתם כדריס עיניו נפש פרינו' הוה
שפובה את בעלה ומודרה להתגנו' כפניו ועיניה נתנה בגירוסין ובמיתיה
וכבר נכתר שאין זה כיון . אבל ע"כ ר' א' סבר לעולם תמוס קלקול הוא
והאי פיר' הא דאמרין לקמן במאי קאחפלגו ר' מאיר סבר אדם רונה וכו'
פיר' ולר' מאיר כד כפליה לתנאים כדאמרין לקמן ולא תנאה תמוס אלא
דאמר ותי' לכו משו' ס' לא הייתי מוטיח' אלא לא אמר כן לא מתי לקלקול'
אותו שלא יחזיר ואינו משהה אינו יכול לקלקל שיענה מנא כשהי' רונה
לגרשה כמו שפירסו בירושלמי אבל אי ודאי אי איתיה תנאה תמוס ואמ'
ואס' נמלחו כדריס כדריס לא יחא גט ואינה מגורשת לעולם ויחזיר . א"ס
לא נקתי' התנאי . ואינו תמה לכדרי ר"ת היאך יפסל תמוס זה שפירסו
והלא לא אמר תנאי כלל ואנן בעינן תנאי תמוס כתנאי בני גז ובני רחוק'
דמגריבן מיניביו לכל דבר ונראה שאין דין התנאים לא בגלוי דפת בלחו'
מפסל אלא דלר"ת בני כפליה תמוס דלי' ליה מכלל הן אתה שומע לאו
בשום מקום ובתום מפרש שאין קלקל מן הדין אלא חשס' לנו שיונא בעל
ויערער על הגט ומנא' גט כטל ובניה ממזרי' לכדריס דכפל קאמר וקשה
לי זו שאלו כפי' הכה על ובתום דר' סס' נשאת לרביעי וכו' לו כניס' מנא
דפיתבעי' לשלישי מתי א"כ שתיקומיך יפה מדיבורך לימרו דהדעת דכפי'
לא

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק השורה

לא גרשתיך ומתקין להרב פסח חי איהי שתקף חנן חי שתקין וכו' אלא כל מחן דמגריס כמקדושת מני מיסל גיטא עד שידיעוהו שגח ויחזיר כחד גוונא מני מחני' דלא יחזיר דמס רע ואיילנו' אלא ס"ל התם שינויה מן הדין ים לקולו גמר ואשילו אחריו לו סלח ויחזיר וסוכ מלחתי כתוב שמפרש שם גמי שמקי' דלא נוחס ללבו היה לנו לומר שלא יחזיר ואין זה מחזור כלל :

דף פ"א מ"ט דר' יהודה דכתיב נבבעוים כי נכשבו להם נשיאיה העדה . וזמר סתיה להם לשאל על הכובעה אלא תמוס דכיון שהגדר כדכתיב אין לו הסרה ח"ק ומי חייבא שבויה עלייהו והא חין נכשעין לעבוד על המנות וכתיב לא תחיה כל נשמה אלו קושי' היא סברי אחרנו לעיל לא יסבו כדרכך יכול כותי שקבל עליו שלא לעבוד ע"א הכתוב מחדר וכו' והיה קרא בו עממין כתיב ובתם' טוטה' כפ' אלו נאמרין אחרין למען אשר לא ילמדו לעשות ככל תושבותיה ואלא למדת שחם טעו תשובה מקבלים אותם וכו' עממין קאמר ללג' דכדרי רש"י ז"ל שדחק סם כפידויו . וז"ת ח"כ למה היו רובי הירגן חם לא מפני השבויה שחין לה היתר מו מפני קילול השם ומי' קושי' או מלחמירין . כפיטרי ובמדרש'ג' פירו דומות' שלח יהושע הרובה להשלים ויסלים הרובה לפנות ויפנה הרובה לעשות מלחמה יעשה כל כפי מה המרה תורה כי תגור אל עיר וכו' היה נרדף לעשות כן והס לא רנו להשלים וכיון שלא רנו הרשות ביד ישראל להרוג או לקיים ועוד כיון שלא קבלו עליהם חסים ושעבוד אלא כרית כרתו עמם חין זו השלמה ומ"מ הרשות בידם לקיימם כיון שקבלו עליהם שלא לעבוד ע"א והיו רובים להרגם מפני שרמו אותם לכרות להם כרית ומפני השבויה ככל' . ושלא כדכדרי רש"י ז"ל שכתב כפי' התורה דכשע' עממין חין קורין לשלום מש' דכתיב כן עשה לכל הערבים הרחוקות מןך מאוד ואין הכתוב מחמט אלא תמוס שחם לא רנו להשלים חין מקיימין את הגוף כשאר הכותים וכתום' חס' כע' ח' :

ע"ב ד"א דבע' פשיטא כבר נתברר מדבריו שדברי הכל שאין לגזור כדברי שלח כלל וכדא' פ"ק קתי' לה וסתמא הוא וכיון שכן מאי קת"ל ר' יוסי בר' יהודה דאמר תמשה ומפרקיין הא קת"ל וסתמו ענין לדברי פ"ק ומתמי ס"מ . ולי גריה שודא מי סגדר הבא' ערס ובדרו עליו סינוי גדר ענינו דקתי' דלמלא אבא' למיחם שחא ימנא פתח ויתחרט דמיה דכדריה היא אבל תמשה דגידן סגדר וקיים ולאחר שנתקיים כדרו מה תמוס לו ודחי' שוב חין גשלין עליו ואינו מתחרט בדמיה סגדר ולכ' פשיטא הוא ומפרקי' טכו דתימא מפני אסור קיום סגדר גיטוי' קת"ל : דא' דתמן המוני' את אשתו משום חיינו' סבר כירשתי כפ' ח' של מס' יבמות דמשום שגולדו בה חקת' סימני חיינו' ימוניה דאלו ככל סימני חיינו' גמרי' חף בלל גט היא יוגאה דוחק טעמת הוא ולכ' פ' כן כיון שהורע כמה חין לה כמוכה והיינו דקתי' ענה הכא כותם' ר' אלעזר ברבי יוסי חומר המוני' אשתו משום חיינו' עממין לה כמכותה בחוקה היא כשרה : והא דאקטיין והא ליפכא שמעין להו דאמרין דרבנן אדרבנן ל"ק וכו' אליבא דלישנא קמא דרב נחמן דאלו ללישנא כחרח טעמא דת' חסם פריגותא אלא דגור כדכדריה ז' מפני זה לישני דר' אדר' ל"ק כשנויה ודכבנ' ל"ק כלל ולפיכך ספק רבי' ז' ל' כלישנא קמא דסוגייאן כותי' :

דף פ"א ג"ר ר"ח ז"ל כך היא המוכר שדהו לכותי וזמר ממני חיקון העולם אפילו חור ולקחה מסגדלו הפירות ונכשלו אביא בכוריים ומ"ה דייקין ענה בגמ' מפני תקון עולם חין דאורייתא לא ויש גורסין הלוקח מביא בכורים כלומר שנוקח פירות תן הכותים מביא אותן והכל עולה לדבר אחד וכך היא הגרסא בירושלמי שלא עבר עליהן קולמוסי' של מנייה ספרים אבל לדברי רש"י ז"ל שגורס לוקח ומביא בכורים קשה זו שאלמדו בגמ' מדאורייתא לא ומה ספ' משום דכבורים כחוכת הגוף הן אינו מחזור : דא' דפלגי' רבא ור' אלעזר ביש קנין לכותי להפקיע מיד מעשר ומשמע דרבה סבר כ"ע פ' שאין קנין ור' אלעזר סבר כ"ע פ' דיש קנין . וז"ת ולרבה קשה הא דאמרין לעיל האריסין והחבירין ואריסי' כתי' חכות וכתי' שחטכן שדהו לישראל אע"פ שפעה לו ניווסי' פטור איכא לאוקומא היא כתי' בגוניה כדמתקן להנך ברייתא אחריתי' ואקשו'ו יאלא מקסי' להו לבולה דאטו בי רובל' ליתנא חזיל . והא דתנן החובר שדה תן הבויה מעשר ונתן לו ואוקי' התם לא לעולם יש קנין ומקבל להו בחובר דמי וכו' כדאיתא במגילת' כפ' השואל (ד' ח') הויה גמי ל"ק דאוקמתא דגמ' היא אבל רבה ס"ל לעולם חין קנין ומקבל להו בחובר דמי א"ל כחובר דמי ומ"מ אכותיו אכרסס ינחא ויעק' כדקס' ד התם ורש"י ז"ל פ' ס' דפ' ע"ש קנין וח"כ חין קנין ומקבל להו בחובר דמי הילכך מהא ליבא למשמע מניה ככל וכן הא דתני' במתנח' :

פ' ר' יאשיאל (ד' ח' ס"ב) תורמין משל ישראל על של כותים ומשל כותים על של ישראל ומשל כל על כל כדכרי ר"מ ור"י ור' יוסי ורש"י חין תורמין למו דפלגי' בים קנין אלא הויה הא אוקמה רבה בגופיה כמתח' הכותי פוטר קא מפלגי' ומיהו דכ"ע חין קנין מדע דהא כפ' השואל דחמרי' דר' יהודה סבר יש קנין ול"ק להא משום דהויה הכותי פלגי' וכשהויה שלים ברשות ישראל שכבר נתחייבה ופ"כ חוקי' לה ר' אלעזר . וח"ק מ"ט דמ"ד אינו פוטר הא דינוגך ולא דינוגן כותי כתי' ואי דריס דנגך ולא דגן כותי ח"כ תפשוט דיש קנין תנאי היא . ח"ל הכי דריס דינוגך ולא דגן הקדש כדאמר רבה דריסין דנגך ולא דגן כותי דמ"ד מרוח הכותי פסול . וח"ק ר' אלעזר דאמר דנגך ולא דגן כותי דמ"ד מרוח הכותי פסול . ח"ל לעולם מרוח הכותי דריסין דינוגך ולא דינוגן ויש קנין לכותי בלחך ישראל מניל' ס"מ כיון דליבא קרא למשבו' דלי' הארץ למו קדוש' הארץ קאמר ח"כ תרי דנגך כתיב חר דריסין דנגך ולא דגן כותי' וחד דריסין דינוגך ולא דינוגן כותי' ומ"ד חייב חר דנגך ולא דגן כותי' וחד דינוגך ולא דינוגן הקדש . וכיורשמי' פלגי' תנאי בים קנין חין אלו חין קנין ולא אמתא בגמ' דילן : ה"כ' כסודיה וקסבר ביבוס יחיד למו סימיה ככוס . פ' ומדרבנן חייב ובשל כותי לא גור רבנן כלל והא דאמרין כותים נך וקי' לא תן הכותי וח"ל תן הפטור על הפטור דמשמע דשל כותי מדרבנן חייב הויה בלחך ישראל מתם אבל כסודיה ובשל כותי לא גזרו : ולביחך' מלמד שאדם מביא בכוריו אשתו וקורא . ק"ל הא פירו' נכסי' מלוג רבנן תקנו כדאמרין ונרקקה מתת פירות' וליבא לחומר אמתכות' היא דהא אמרין אלו התם דכתיב ולפיכך . וי"ל כשהתנו לאלו פירו' ספק היא דרבס כדורות הראשונים וזהו מהר ונתן שאלמ' תורה ופי' ככ"ד מהר פירו' מתן פירו' פירות' ספק נכסי' מלוג :

דף פ"א ד"א דאמרין ליתא כתיב' חנין ללוקח שדה מלכותי' איבא למידק ותפסו' מדתני' כפ' החובל (ד' ס') המוכר עבדו לאחר וספק עמו ע"מ שימסנו בלש"י יוס' רת' א' דלחין אטו כדון יוס' או יומים מפני שזהו תחמי' קסבר קנין הפירות כקנין הגוף דמי ר' יהודה חומר שני ימסו כדון יוס' או יומים קסבר קנין פירות' למו כקנין הגוף דמי אלא תנאי היא . ומו קשה דאמרין לקמן לעולם ר' יהודה ור"ס סברי קנין הפירות כקנין הגוף דמי ולאן איפכא כשמעין ומנייה ספרים מתקין ר' יהודה תן הגרסא ור"א דלי' משמו הכא כשמעין ויהויה דהתם הו' חיינו' לה . וח"ל ר' א' אחר לך שאני התם כדיון דהו' כספו ועכשו' שיר לעלמו תן קנין פירות' שלו כקנין הגוף דמי ור' א' אחר לך שאני יובל דלמקמתא דמנכא היא ואפילו גבי מוכר שדהו לפירו' דמי קנה הגוף לפירותיו אבל התם כספו של שני הוא וכתם ח"ק קנין פירות' כהא למו כקנין הגוף דמי . ח"ל קסברי רבנן כשמעין דהתם כדמדרס קדאי פלגי' חר בעי תחמי' דכתיב תחת ידו ומר בעי כספו ולא דחיק משום דהתם כפ' החובל לא דמתי' ליה לקנין פירות' שיש לבעל נכסיו אשתו אלא אפטר דלחוסה' כמה שאלמדו ולפיכך לא הביאהו בגמ' חין ולא מילתא היא אלא חירוחא דתלמודא' הכי מייטי קנת' כחדא חסכת ומייטי' כולה במכילתא אחריתי' : והוא דאמר ר' יוסף חי למו דאמר ר' קנין פירות' כקנין הגוף דמי לא תנא דיו' ורגליו ככה' מ' קשה ליה לר"מ ז' ולאו חין כמל' ירישו ורגליו ככה' מ' דקי' קנין פירות' למו כקנין הגוף דמי דהכי פטיקא הלבנת בימות' פ' החובל (ד' ח') וקי' ל' לחחין שחלקו לקוחות הן . ומי' כי איפסקא הלבנת בימות' דקנין פירות' למו כקנין הגוף דמי ה"מ לשאר מילי' אבל לענין כבורי' כר' קי' ל' דגמדין מדכתי' מדע דכי אמרין התם בימות' הלבנת' כר' ל' מייטי' הא דאמרין כסר' יש נוחלין בענין חבר הכן כתי' אכ וכו' ולא מייטי' חר מהנך דכבורים וכו' אמרין גמי הכא וחזרו לבעמייהו לא מייטי' הויה דמכר הכן כתי' הכא הגוף דמי אלא משום דקת' אשכחין ודרטיין ולא נמדין מנייה לעלמא כד מתרן כספר הישר ואין הכי' מחזור סבר' כפ' יש נוחלין מדמי' הא דמבוכר שדהו לפירות' להויה דמכר הכן כתי' האב ולא מתרן כבורי' שאני וכן אמר ר"ח ז"ל דס' כר' ל' בשמים אלו אלא ח"ל דשאני אחים שחלקו משום דירוסה' לא אמר דמתנא דתחזור וליכ' דקי' ל' חין כבורי' כדאיתמר בריס' פ' כל הגט . והא דאמר רב כפ' האיש מקדש החחין שחלקו הרי הן בלקוחות פחות משמות קנהה תקח וכן הא דאיתמר כפ' פ' המוכר את הבית האחים שחלקו חין להס' דרך זה על זה ואשתיקא הלבנת' הכי חין אלא משום שפ"מ כן חלקו ויבינו נמי דלא קשה לר' יהודה דאמר הכא קנין פירות' למו כקנין הגוף גמי סבר חין כדריה' ולמחן דסבר חין כדריה' אחים שחלקו לקוחות הן וכיון שכן ח"א' יומל' ידיו ורגליו כתי' במדרס' אלא שפ"מ דלף על פי כן חין מחזירין ביוכל כפרישית ומיטו כהא ח"ל אית' ליה לר' יהודה כדריה' ורבה אחר הכי כפרק כל חגט :

סליק פרק השורה